

Midtjylland
J.nr. NST-2111-00078
Ref. maqui
Den 25. september 2015

Driftsplan Midtjylland 2015 – høringsnotat

Driftsplanen for Naturstyrelsen Midtjylland har været i offentlig høring i perioden fra den 20. marts 2015 til den 20. maj 2015. Der er indkommet indlæg fra 11 forskellige parter

Efter udsendelse af dette høringsnotat vil der blive arbejdet med tilretning i forhold til det besluttede. Da der er mange driftsplaner i proces samtidigt, forventes det endelige produkt at blive tilgængeligt på hjemmesiden ultimo 2015.

Det drejer sig om følgende høringsvar:

1. Viborg Kommune
2. Ministeriet for Børn, Ligestilling og Sociale forhold
3. Erhvervs- og Vækstministeriet
4. Hjemmeværnskommandoen
5. Amatørastronomisk Forening Brokholm (AFB)
6. Hogager Borgerforening
7. Dansk Land og Strandjagt
8. Ikast-Brande Kommune
9. Silkeborg Kommune
10. Hedensted Kommune
11. Forsvarsministeriet

Bemærkninger til de enkelte høringssvar:

1. Viborg Kommune

Viborg Kommune forudsætter, at der med den nye driftsplan ikke ændres på følgende:

- indsatser, der er aftalt i forbindelse med Natura 2000-handleplanlægningen 2010-2015

- driften af det sammenhængende Hærvejsforløb.

Viborg Kommune ser frem til samme gode samarbejde i forbindelse med de nye Natura 2000-handleplaner 2016-2021 som forventes igangsat i efteråret 2015.

Plankonsekvens

Endnu ikke implementere indsatser, der er aftalt i forbindelse med Natura 2000-handleplanlægningen 2010-2015 implementeres som en del af driftsplanen. De specifikke Natura 2000 indsatser er dels beskrevet i områdeplanerne og er specificeret i bilaget "Oversigt over tiltag".

Naturstyrelsen ønsker ligeledes fortsat samarbejde om driften af det sammenhængende Hærvejsforløb og ser ligeledes frem til et godt samarbejde omkring udarbejdelse af de nye Natura 2000-handleplaner 2016-2021.

2. Ministeriet for Børn, Ligestilling og Sociale forhold

Ministeriet opfordrer til, at der skal tænkes tilgængelighed for mennesker med handicap i forhold til brugen af arealerne. Med tilgængelighed bør der både tænkes på fysisk tilgængelighed, men også tilgængelighed for synshandikappede eksempelvis i form af skiltning med blindskrift ved de forskellige attraktioner.

Plankonsekvens

Naturstyrelsen noterer sig, at der fortsat skal være fokus på tilgængeligheden til arealerne. Tilgængelighed indgår allerede som en del af styrelsens overvejelser og hvor det er muligt tænkes tilgængelighed til naturen ind i planlægningen i takt med anvendelsen, især ved anlæggelse af nye faciliteter.

3. Erhvervs- og Vækstministeriet

Ministeriet konstaterer, at de ingen bemærkninger har til driftsplanen.

4. Hjemmeværnskommandoen

Hjemmeværnskommandoen konstaterer, at de ingen bemærkninger har til driftsplanen.

5. Amatørastronomisk Forening Brokholm (AFB)

Foreningen gør opmærksom på at Naturstyrelsen benævner forening som Salling Amatørastronomiske Forening, hvilket er forkert. Det rette navn er Amatørastronomisk Forening Brokholm (AFB). Se: www.afbrokholm.dk

Plankonsekvens

Naturstyrelsen har noteret sig fejlen.

6. Hogager Borgerforening

Borgerforeningen i Hogager ser positivt på Naturstyrelsens planer om sikring og fremme af et alsidigt friluftsliv i Feldborg Nørreskov. Foreningen ønsker at blive medinddraget i samarbejdet med Holstebro Kommune mht. nye tiltag omkring Tinkerdal besøgssted, Hogager Dam og Tingedalhus.

Plankonsekvens

Naturstyrelsen hilser Hogager Borgerforenings interesse i samarbejde omkring nye tiltag omkring Tinkerdal besøgssted, Hogager Dam og Tingedalhus meget velkommen og vil sørge for fortsat at inkludere borgerforeningen i den fremtidige udvikling.

7. Dansk Land og Strandjagt

- a. Dansk Land og Strandjagt foreslår at de mange meget små arealer som NST Midtjylland ejer, bliver afhændet, de mange små arealer har kun begrænset publikum værdi, og en lille værdi for naturen, NST Midtjylland bør forvalte større sammenhængende naturområder. Indtægterne fra salg, bør bliver brugt til flere stier på styrelsens arealer, samt at alle vandløb og søer bliver vedligeholdt, så der i alle vandløb bliver mulighed for fiskeri, og at lystfiskeri bliver gratis/frit for alle, på styrelsens områder.
- b. Dansk Land og Strandjagt foreslår at der ved alle styrelsens arealer er P-pladser og oversigtskort, så besøgende får tilstrækkelige informationer om brug af arealet.
- c. Det er vigtigt at NST- Midtjylland som offentlig institution, er bevidst om at sikre samfundets drikkevandsressourcer.
- d. Dansk Land- og Strandjagt foreslår at jagt på naturstyrelsens arealer ikke udbydes i licitation, da det vil hæve prisen på jagtleje, og når prisen på statens

arealer er så høj, vil det være toneangivende på private arealer, som kun betyder hårdere jagttryk, som arealerne ikke kan bære.

- e. Dansk Land og Strandjagt så gerne at udlejning af dagjagter på NST Midtjyllands arealer, bliver indført, så jægere med en lille indtægt også kunne få glæde af jagt på NST's arealer.
- f. Dansk Land og Strandjagt forventer at styrelsen tilgodeser ungjægere, ved jagter på styrelsens arealer.
- g. Regulering: Styrelsen bør udarbejde en plan for regulering af krager, husskader, råger og måger på styrelsens arealer, til gavn for naturen i Midtjylland, reguleringstilladelse bør gives til jægere bosat på styrelsens område. Den nuværende forvaltning af måge bestanden, vil på sigt give problemer for naturen og befolkningen.
- h. Fældefangst: Der bør udøves fældefangst af vildtarter der påvirker den omkringliggende natur, det er især krager, skader, mink, ræve og katte. Det kunne være ved aftaler med lokale jægere.
- i. Markskader: Der oprettes et passende antal fodermarker for kronvildt, for at mindske mark skader forvoldt af kronvildt, samt at der i styrelsens skov etableres et passende antal foderpladser for kronvildt, til vinterfodring.

Plankonsekvens

- a) *Naturstyrelsen vurderer, at det i særlig grad er vigtigt at sikre biodiversiteten også på de mange meget små arealer som Naturstyrelsen forvalter idet de oftest udgør små isolerede naturarealer i landbrugslandet, hvorfor Naturstyrelsen også fortsat ser det som en vigtig opgave at forvalte selv små naturarealer. Ofte er statens ejerskab af de små arealer særligt de fjordnære naturarealer, overdraget ved kendelse i forbindelse med sikring af offentlighedens adgang til arealerne ved fredning. Naturstyrelsen har ikke råderet over indtægten fra evt. salg af Naturstyrelsens arealer. Indtægter fra salg af Naturstyrelsens arealer tilgår Finansministeriet.*
- b) *Det er kun 2 arealer ved Naturstyrelsen Midtjylland hvortil der ikke er tilknyttet en eller flere parkeringspladser. Det er egekrattet ved Aulum og areal ved Hjelm Hede. Der er en meget begrænset friluftsmæssig benyttelse af arealer, hvorfor der ikke er anlagt p-plads. Der er i Naturstyrelsens skove skilte ved adgangsvejene til skovene. Nogle er blot mindre piktogrammer og andre er reelle informationstavler. Naturstyrelsen har ikke planer om at opsætte yderligere information som skilte, men vil løbende arbejde for at forbedre informationen digitalt, f.eks. på hjemmesiden: nst.dk*
- c) *Det er et væsentligt mål i arealdriften at de lokale drikkevandsressourcer fortsat beskyttes. Det sker blandt andet gennem en pesticidfri og gødningsfri drift på alle skovarealer og en udfasning af alle pyntegrønt arealer med denne driftsplan, samt pesticid fri drift af alle landbrugsarealer.*
- d) *Naturstyrelsen udbyder jagt i offentlig licitation på lige fod med andre offentlige myndigheder, der er underlagt de offentlige udbudsregler.*
- e) *Formen på jagtudlejning er blevet revideret i forbindelse med denne driftsplan med det formål at se på mulighederne netop for betalings- og nyjægerjagter. Der forventes ud fra gennemgangen at ske ændringer i Kompedal Plantage og Nørlund Plantage, hvor Naturstyrelsen tidligere har forestået jagten på en del af arealet. Fremadrettet vil jagten ved først kommende lejlighed blive afholdt som betalingsjagt i de to plantager som helhed, hvor også de hidtil traditionelt arealudlejede arealer vil overgå til betalingsjagt.*
- f) *De enkelte skoves status mht. jagtanvendelse og ændringer som forventes gennemført i driftsplanens første 5-6 år fremgår af bilaget "oversigt over jagtpraksis på alle arealer, der var en del af høringsmaterialet. Heraf*

fremgår det at på arealer hvor NST forestår jagten kan der afholdes en række mulige aktiviteter, herunder nylægerjagter og regulering.

- g) Naturstyrelsen gennemfører regulering i det omfang det findes nødvendigt.
- h) Der er med denne driftsplan medtaget tiltag om regulering af invasive arter (f. eks) mink og mårhund for at sikre optimale ynglelokaliteter blandt andet ved Bølling Sø, Spøttrup Sø og Brokholm Sø. Valg af metode herunder fældefangst afhænger af de lokale forhold. Naturstyrelsen har igennem årtier haft et godt samarbejde med lokale jægere og jagtforeninger om bekæmpelsen af invasive arter. Vi er glade for tilkendegivelsen om at forsætte dette gode arbejde.
- i) Vildtplejen, der blandt andet har til formål at aflaste omkringliggende markarealer for fouragering, foregår ved den almindelige naturpleje af vigtige naturtyper, f.eks. vandhuller og vådområder og særligt hede-, slette- og engarealer, der udgør vigtige fourageringsområder. Brandlinjerne i plantagerne fungerer også som fourageringsarealer, da de i stor udstrækning drives med kløvergræs i kort omdrift uden brug af gødning og sprøjtemidler. Der er med driftsplanen udlagt yderligere aflastningsarealer til kronvildtet i Feldborg Nørreskov og Gludsted Plantage i form af lysåben natur. Der tages også hensyn til vildtet i den generelle skovdrift, bl.a. ved at bevare spredt opvækst af nåletræ i løvtræ bevoksningerne. Det bidrager til føde for kronvildtet og er samtidig med til på sigt at øge variationen i bevoksningerne til gavn for biodiversiteten. Hertil kommer, at tidligere landbrugsarealer/tjenestejorde drives som aflastningsarealer.

8. Ikast-Brande Kommune

Ikast-Brande Kommune gør opmærksom på, at mange af de nævnte tiltag som står beskrevet i forslaget til en ny driftsplan for Naturstyrelsen Midtjylland kræver tilladelser fra naturbeskyttelsesloven og/eller planloven, hvor kommunen er myndighed før de kan realiseres. Naturstyrelsen opfordres til at ansøge herom i god tid forud for projekternes gennemførelse for at sikre en hensigtsmæssig sagabehandling.

Plankonsekvens

Naturstyrelsen er godt klar over at de i høringssvaret nævnte tiltag kræver tilladelser fra Naturbeskyttelsesloven og/eller Planloven, hvor kommunen er myndighed før de kan realiseres og vil sørge for at udarbejde ansøgninger hertil i god tid forud for projekternes igangsættelse med henblik på at sikre en hensigtsmæssig sagsbehandling. Det fremgår imidlertid ikke af driftsplanen hvilket tiltag, der kræver tilladelse forud for etablering. Naturstyrelsen vil i de derfor indføre en afsnit i den generelle beskrivelse om de eventuelle tilladelser, der skal gives forud for gennemførelsen af de foreslåede tiltag.

9. Silkeborg Kommune

- a. Udførelse af plejetiltag på/i beskyttede naturtyper forudsætter, at der meddeles dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Sædvanlig pleje forudsætter dog ikke dispensation.
- b. De solbeskinnede brandbælter udgør et meget vigtigt levested for mange varmekrævende insekter, krybdyr og planter, der er afhængige af solbeskinnede bare pletter. Der er flere steder sået græs til hjortevildtet i brandbælterne. Såning af græs til hjortevildtet er ok, men det bør kun ske i skyggesiden (dvs. på sydsiden) af skovvejene/brandbælterne.
- c. Området mellem Sepstrup Sande og Kolpendal på grænsen mellem Silkeborg og Ikast-Brande Kommune (I planen Gludsted Plantage og Guldforhoved Plantage) bør ryddes for træer. Det er positivt at afd. 4063 allerede er tænkt

ind, men for at få en sammenhæng mellem de to store naturområder er det vigtigt at også afd. 4065 ryddes for træer. Det er Silkeborg Kommunes vurdering, at i netop afd. 4063 og 4065 vil der kunne skabes en mosaiknatur af indlandsklitter og tør hede (og måske våd hede). Især naturtypen indlandsklitter er svær at finde andre steder.

- d. Cramers mose nr. 1152a. – Der står i bemærkningerne til plejen, at den sydlige del af mosen får lov til at gro til og springe i skov. Silkeborg Kommune mener, at det er vigtigt at den sydlige del af Cramers mose bliver holdt ryddet eller delvist ryddet for birk og ikke bliver til skovbevokset tørvemose.
- e. Palsgård Skov: Dele af afd. 4413 har Silkeborg Kommune kortlagt som hede i 2012. § 3 registreringen er fejlagtigt fjernet ved Naturstyrelsens §3-gennemgang.
- f. Kompedal Plantage: Afsnit 3.3 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner. Koldtidsmonument skal rettes til koldkrigsmonument.
- g. Palsgård Skov, afsnit 3.3 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner – her skal tilføjes følgende: Den østligste og nordligste del af området, der er beliggende i Silkeborg Kommune, er udpeget som stilleområde. For sådanne områder står der i kommuneplanen, at der så vidt muligt i planlægningen skal sikres, at der ikke sker støjende aktivitet. Sikre at naturens lyde fortsat dominerer i stilleområderne. Områderne må derfor ikke forstyrres af støjende og lysforurenende aktiviteter.

Plankonsekvens

- a. (se nr. 8)
- b. *Brandlinjerne i plantagerne udgør vigtige aflastnings- og fourageringsarealer for kronvildt, da de i stor udstrækning drives med kløvergræs i kort omdrift uden brug af gødning og sprøjtemidler.*
- c. *Rydningen af afd. 4063 indgår i implementeringen af indsatser, der er aftalt i forbindelse med Natura 2000-handleplanlægningen 2010-2015. Naturstyrelsen tager hensyn til ønsket om at skabe sammenhængende natur ved at drive arealet som lysåben gammel skov med skoufyr, med den til området hørende vegetation.*
- d. *Det er målsætningen at bevare hængesæk og åben moseflade på de arealer der er registreret som § 3 mose i Cramers Mose. Det beskrevne tiltag vedrører rydning af opvækst på det § 3 registrerede mose areal i afdeling 1152a. Tilgroning tillades på den ikke mere tørre del (afdeling 1152b) af det NST i daglig tale også omtaler som Cramers mose, men som ikke er § 3 mose. Plantekst tilrettes som følgende: Tilstanden i Cramers Mose forbedres ved rydning af opvækst af birk i bredzonen rundt om søen (1152a). Der ryddes kun med henblik på at bevare hængesækken. Opvækst udenfor denne i **afdeling 1152b** samt selve birkebevoksningen i **afdeling 1152b** bevares som birkeskov.*
- e. *Den fejlagtige fjernelse af den af Silkeborg Kommune kortlagte § 3 hede i dele af afd. 4413 ved Naturstyrelsens § 3-gennemgang rettes, således at det er i overensstemmelse med kortlægningen.*
- f. *Plantekst tilrettes som foreslået.*
- g. *Plantekst tilrettes som foreslået.*

10. Hedensted Kommune

Bemærkninger til driftsplan Midtjylland, områdeplan Det store Vandskel – Gudenåens Kilder med bilag:

- a. Naturstyrelsen oplister deres kommunale samarbejdspartnere og i Hedensted Kommune er det udelukkende ”Børn og Undervisning” der er nævnt, mens det

i flere af de andre kommuner har flere afdelinger nævnt. Var det ikke mere oplagt at også "Natur og Miljø" eller "Fritid og Fællesskab" i Hedensted Kommune var oplyst som en samarbejdspartner?

- b. Vi sætter stor pris på planens tilgang til dødt ved og også målet om naturlig hydrologi i skovene
- c. Ligeledes er "Pas-på-kort" en rigtig god ide til registrering af "ikke registrerede" kulturhistoriske spor, hvordan gøres det i praksis – måske kunne vi bruge noget lignende i kommunen?
- d. Den langsigtede vision med at lade nåletræsplantage udvikle sig til løvtræsdomineret biodiversitetsskov er et rigtig godt tiltag i tråd med Naturplan Danmark
- e. I Natura 2000 handleplanen (2010-2015) for området er fordelingen af indsatsen mellem handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere fordelt så Naturstyrelsen skal udvide naturtyper med ca. 7-9 ha. Det lever driftsplanen op til, idet det fremgår af driftsplanen, at tiltag der følger af Natura 2000 plejeplaner, og som prioriteres gennemført indenfor den første 5-6 årige periode (bilag med naturarealer og plejetiltag), er undersøgelse af mulighederne for genopretning af en række enge under tilgroning ved grøftning og pleje på 2,7 ha. Der etableres en forsøgsparell i afdeling 4821. Som led i implementeringen af Natura 2000-plejeplanen for området etableres ligeledes græsning på et engareal (afdeling 819ad) på 6,04 ha inden udgangen af 2015 med henblik på udvikling mod rigkær. Herudover etableres mere hede ved at fælde rødgranbevoksning. Der er lagt op til i udkast til Natura 2000 planer 2016-2021 at indsatsen fra første handleplanperiode gøres færdig i den anden periode, men derudover er både en række generelle retningslinjer, og mere specifikke retningslinjer, som at skabe sammenhæng mellem forekomster af overdrev, hede og rigkær, hedepleje, og fokus på tør hede og surt overdrev. Er de nye retningslinjer fra den kommende Natura 2000 plan ikke med i overvejelserne bag driftsplanen, og bør de ikke være det?
- f. Når der står, at der i den løbende naturpleje vil være særlig fokus på at fremme levesteder for løgfrø og stor vandsalamander, betyder det så også at der er planlagt nye vandhuller i området? – Det kunne overvejes.

Plankonsekvens

- a. *Det tages til efterretning.*
- b. *Vi er meget glade for, at det bliver anerkendt, at der gøres en stor indsats for at skabe god natur på Naturstyrelsens arealer.*
- c. *Kommunen er velkommen til at kontakte enheden for yderligere informationer om pas-på-kortet.*
- d. *Tak!*
- e. *De nye retningslinjer fra den kommende Natura 2000-handleplan for 2016-2021 er ikke med i overvejelserne bag driftsplanen. Det skyldes primært, at det arbejde ikke var færdigt da enheden var i proces med udarbejdelse af tiltag til driftsplanen. Der vil blive udarbejdet særlige Natura 2000 plejeplaner for Naturstyrelsens arealer for perioden 2016-2021, ligesom der blev for den første periode. Plejeplanerne vil efter godkendelse udgøre en del af driftsplanen.*
- f. *Den løbende naturpleje indbefatter ikke nye tiltag som vandhuller mm. Men indbefatter den pleje, der allerede foretages årligt eller med års mellemrum, herunder de senest etablerede vandhuller.*

11. Forsvarsministeriet

Ministeriet konstaterer, at de ingen bemærkninger har til driftsplanen.

